

Posudek diplomové práce Žanety Leifrové
Francouzské prezentativy a jejich české ekvivalenty
(PF JU České Budějovice, 2006, 90 stran)

Diplomandka se ve své práci zabývá francouzskými prezentativy, její studie je kontrastivní, klade si otázku, jaké ekvivalenty má tento slovní druh v češtině. V teoretické části diplomandka vymezuje inventář francouzských prezentativů a analyzuje jejich vlastnosti. Na základě závěrů, ke kterým v této fázi práce došla, pak v praktické části zkoumá jaké jsou české ekvivalenty prezentativů podle jejich jednotlivých sémantických funkcí. Tyto ekvivalenty buď sama navrhuje, nebo, a to většinou, uvádí překlady prezentativů excerpované z českých překladů francouzské beletristické literatury.

Nejprve diplomandka vymezuje prezentativy jakožto slovní druh. Na základě kritického srovnání více referenčních zdrojů zjišťuje, že inventář prezentativů, uváděný v odborné literatuře, není předmětem konsensu a že různí autoři, uplatňující různá kritéria delimitace, do slovního druhu prezentativů (úplná shoda neexistuje ani pokud jde o tento termín) zahrnují různé výrazy. Diplomandka se, a to zcela legitimně, rozhoduje do své studie zahrnout pouze výrazy *voici/voilà, il y a a c'est*, neboť tyto výrazy řadí mezi prezentativy vesměs všichni autoři, o jejichž závěry se diplomandka ve své práci opírá.

Tyto tři prezentativy diplomandka následně důkladně analyzuje. Všímá si postupně jejich formy, sémantické funkce a konečně i syntaktických vlastností, kdy sleduje jednak jejich postavení ve větné struktuře a jednak jejich kompatibilitu s ostatními slovními druhy či syntaktickými kategoriemi. Pro přehlednost shrnuje své závěry v tabulkách zařazených na konec každé kapitoly.

Diplomandka v této fázi práce využívá odbornou francouzskou i českou literaturu. Z francouzských autorů vychází hlavně z P. Charaudeaua – zejména pro popis sémantiky prezentativů, J-C. Chevaliera – pro popis jejich syntaktických vlastností, a A. Martineta, z českých se pak nejvíce opírá o J. Šabršulu, přihlíží ovšem i k autorům jiným, které uvádí v bibliografii. Využívá tak velmi relevantní zdroje a jejich počet je vzhledem k charakteru práce zcela postačující.

Diplomandce se podařilo vcelku uspokojivě syntetizovat informace pocházející z různých zdrojů. Přesto se občas vyskytují některé nepřesnosti v interpretaci, neadekvátně citovaný příklad, místy výklad působí poněkud nekoherentním dojmem:

str. 9 - chybná interpretace slov A. Erharta – str. 118 píše: „Odchyly od uzuálního slovosledu slouží obyčejně jako prostředek aktuálního členění“, tedy zcela opačně než uvádí diplomandka.

str. 12 – v kolonce „syntax“ uvádí diplomandka „označují existenci bytosti nebo jevu“ což je vlastnost spíše sémantická

str. 30 – diplomandkou uváděné syntagma „podřízené členy“ jako překlad Chevalierova „subordonnants“ je chybný, překládali bychom správněji např. „podřadící výrazy“.

str. 35 – diplomandka uvádí „Podle P. Charaudeaua se jedna o existenci relativní, zatímco podle A. Martineta existenční prezentativ zahrnuje existenci aktuální, minulou a budoucí“, užití výrazu „zatímco“ vzbuzuje dojem, že mezi tvrzením obou lingvistů je rozpor, přitom se však jedná o dva nezávislé paralelní přístupy, které lze jen těžko stavět proti sobě.

str. 40 – dle mého názoru zmatené zařazení poznámky pod čarou, text poznámky nemá žádný zásadní vztah k textu hlavnímu

str. 43 – Chevalierův příklad „Il y en a pour tout le monde“ neslouží k ilustraci procesu vkládání, ale vztahuje se k otázce extrakce a užívání zájmen.

str. 53 – Ve větě „C'est à lui que je m'adresse“, „à lui“ není příslovečné určení ale předmět

str. 59 – tabulka, řádek doplnění, z řazení vyplývá, že pojmy věta podřadná a věta kompletivní jsou na stejné úrovni, ovšem věty kompletivní jsou součástí vět podřadných.

Připomínku bych měl dále k diplomandkou vytvořenému syntaktickému kritériu klasifikace prezentativů podle postavení „na začátku, uprostřed a na konci věty“. Toto rozlišení je velmi vágní a nemusí být vždy syntakticky relevantní, spolehlivějším kritériem by mohla být například pozice doplnění vzhledem ke svému prezentativu.

Pokud jde o část praktickou uvedu rovněž několik poznámek. Přínosné a zajímavé jsou některé závěry, ke kterým diplomandka dochází, např. fakt, že ekvivalentem prezentativu *voici/voilà* ve funkci prezence je sloveso být spolu s příslovcem místa, které je v podstatě vyloučené při překladu *voici/voilà* ve funkci prezentace identity – potvrzuje to relevanci Charaudeauovy klasifikace.

Hlavním nedostatkem této části práce je ovšem nedotažená analýza fungování prezentativů při vytváření funkční větné perspektivy (FVP) v kontrastu s možnostmi češtiny. Vzhledem k důležitosti jevu postrádám alespoň sumární výklad o prostředcích vytváření FVP v češtině. Na pozadí tohoto shrnutí by pak diplomandka mohla lépe postihnout ekvivalence mezi francouzštinou a češtinou. Některé formulace svědčí o určitém nepochopení problematiky. Např. často se opakující spojení „rematizace tématu“ je velmi neobvyklé, označuje pak velmi marginální postup vytváření FVP. Diplomandka má při užívání tohoto výrazu zřejmě na mysli rematizaci, což je velký rozdíl. Prezentativy jsou totiž rematizátory *par excellence*, přičemž rematizují informace nové a nikoli tematické složky předchozích výpovědí. Diplomandkou uváděné analýzy ekvivalentů prezentativů z hlediska FVP jsou pak zavádějící a nepřesné.

Další poznámky k praktické části:

str. 60 – velmi nejasná a zmatená prezentace fungování španělského *hay*.

str. 83 – nevhodný výraz „dezinterpretace“ – implikuje chybu v překladu, což ovšem z citovaných příkladů nevyplývá.

str. 84 – příklady jako „C’est pourquoi, c’est ainsi, c’est pour ça“ je lépe interpretovat jako rematizaci logických vztahů mezi propozicemi.

Bibliografii je lépe řadit abecedně, údaje by měly mít jednotnou podobu, u některých autorů postrádám iniciály.

Přes uvedené nedostatky splňuje práce požadavky na diplomové práce kladené. Doporučuji ji k obhajobě se známkou **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích dne 20. května 2006.

Mgr. Ondřej Pešek, Ph.D., v. r.